

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 39.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
25. SEPTEMBRA (Setiembre) 1958

Svobodna šola

Te dni se razpravlja v argentinskem parlamentu in senatu o načelno in praktično izredno važni in dalekosežni zadevi; o odpravi ali uveljavitvi čl. 28 zakona 6340/55, ki pravi, da “more zasebna iniciativa ustanavljati svobodne univerze, ki bodo imele pravico podeljevati akademske naslove in spričevala o strokovni usposobljenosti, le da se bodo podvrgele pogojem, ki jih bo določil pozneje izdani pravilnik”. Ta zakon, ki ga je bila izdala začasna vlada gen. Aramburja, je bil, skupaj z drugimi, že pred nedavnim v celoti soglasno odobren v parlamentu in nato v senatu ter je postal tako veljavni državni zakon. Treba bi bilo samo še izdelati in objaviti omenjeni pravilnik, ki bi določil pravne norme za delovanje zasebnih univerz in za priznanje njihovih usposobljenostnih spričeval. A pod pritiskom državnih univerz, akademskih in dijaških stavk, raznih pouličnih manifestacij in napadov v tisku, bosta obe zbornici ponovno in posebno odločali o tem, ali se ta člen odpravi, ali pa uveljavi s pravilnikom in kakšen bo ta pravilnik.

Gonja proti čl. 28 je nov klasičen, le redkokje možen primer demagoško-sofističnega, zlonamemega zavijanja nepoučene mladine in brezmiselne mase na povsem drugo področje. Izzvenela je v alternativno: ali laična, ali svobodna šola. Te alternative ni: svobodna šola more biti tako laična, kakor verska (katoliška, protestantska, judovska itd.); smer šole je odvisna od tistih, ki jo ustanove. Pa tudi dejansko ne gre za noben “ali-ali”, marveč za “eno in drugo”: za državno šolo (ki je po zakonu 1420 iz leta 1884 laična) in, poleg te, za obstoj zasebnih šol, od ljudske do visoke. Svobodni šoli nasprotuje le nesvobodna, to je: za vse obvezna, prisilna državna laična šola, državni šolski monopol, ki je izraz in delo državnega totalitarizma, negacija resnične svobode in demokracije v državi. Ta negacija je tako očitna, da je bilo treba boj proti svobodni šoli zakriti pod plašč boja zoper versko šolo in udarjati po njej z zastarelim orožjem iz kulturnobojnega arzenala laicističnih, proticerkvenih in ateističnih krilatic. Drugi pa se skušajo izmikati očitku nedemokratičnosti tako, kakor da ne nasprotujejo obstoju in delovanju zasebnih univerz, odrekajo jim pa pravico izdajati spričevala o strokovni usposobljenosti, kar naj bi bilo pridržano edino državnim laičnim univerzam. Toda takšne zasebne univerze bi dejansko zgubile značaj in samostojnost visoke šole, bile bi načelno manj vredne, nekako pod nadrejeno kontrolo državnih univerz (ki bi pa same bile brez te kontrole), in praktično onemogočene, ker ni videti, kdo bi še študiral na tako zapostavljeni univerzi druge vrste. Svoboda visokega šolstva bi se razblinila v nič.

Zahteva po enakopravnih šolah je utemeljena ne samo v programu večinske stranke, ki je pred volitvami označila za “bistveno nalogo” čuvati svobodno šolstvo (in večina volilcev se je odločila za ta program), marveč tudi v argentinskih ustavi sami, ki jamči svobodo pouka in izobrazbe. Civilni zakonik (iz l. 1869) priznava zasebnim univerzam značaj pravne osebe (čl. 33, t. 5), torej jih ima za pravno možne. Argentina je sprejela tudi mednarodno Izjavo o osnovnih človekovih pravicah (1948), med katere spada tudi ta: svobodno izbirati vrsto in smer vzgoje, kar spet vključuje obstoj svobodnih šol.

Pravica do svobodne šole temelji na dnu v naravi človeka, kot svobodnega, samostojnega osebnega bitja. Do njegove zrelosti so starši tisti, ki imajo dolžnost in zato neodsvojljivo pravico vzgajati ga in svobodno izbirati vzgojitelje, ki jih bodo v šoli nadomeščali, ne pa oblikovali mlado dušo proti njihovi volji v nasprotni duhovni smeri. Pozneje pa ima mlad človek sam pravico, da se izobrazuje in oblikuje v smislu svojega prepričanja in po svoji vesti, da si na univerzi razširi svoj pogled na svet in nasloni svojo celotno izobrazbo na filozofijo, ki je v skladu z njegovim osebnim prepričanjem in ne nasilje nad njim. Ne razklana, ampak harmonična osebnost je cilj izobrazbe in vzgoje. Konč-

USA spreminja taktiko proti komunizmu

V grmenje komunističnih kitajskih topov proti nacionalističnim kitajskim postojankam na Quemoyu in Matsu se je ultimativno vmešal Hruščev, ko je pretekli petek poslal preko poslevoedečega tajnika ameriškega veleposlaništva v Moskvi Richarda Davisa Eisenhowerju noto, v kateri zahteva od USA in Eisenhowerja osebno, naj se ameriške čete takoj umaknejo s Formoze in drugih kitajskih otokov, sicer da se bodo izpostavile nevarnosti nasilnega izгона s kitajsko komunistično vojsko. Če USA ne bo umaknila svojih čet, potem komunistični Kitajski ne bo ostala druga izbira, kakor napad in izgon sovražnih čet z nje-nega ozemlja. V noti Hruščev osebno napada Eisenhowerja, ko trdi, da so sovjetski vodje po njegovi zmagi za predsednika polagali velike nade v USA. Eisenhower je pokazal namreč veliko zaupanje zaradi sodelovanja z ZSSR med drugo svetovno vojno kot vrhovni poveljnik zavezniških sil. Toda danes mora ZSSR obžalovati politiko, ki jo vodi zunanji minister Dulles, politiko večne vojne nevarnosti, ki je povezana z Eisenhowerjevim imenom. Samo izdajalec lastnega naroda, kakor je Čang-kajšek, more dovoljevati tuji sili namagovati njene vojne oddelke proti Kitajski in proti kitajskemu narodu. Eisenhower poskuša dokazati nekaj, česar ne more dokazati, namreč, da bi ameriška vlada imela moralno ali zakonito pravico do vzdrževanja svojih oboroženih sil na Formozi. Prav tako ameriške sile ne morejo biti tam zaradi obrambe ameriške celine onstran Pacifika. Začetni vojni proti Kitajski pa pomeni poslati ameriške sinove v sigurno smrt in zaneti novo svetovno vojno. Odgovoren za to bo Eisenhower sam osebno. Zaradi nedavne prijateljske in obrambne pogodbe med ZSSR in Kitajsko naj USA nikar ne dvomi, da bo ZSSR izpolnila svoje obveznosti do Kitajske do zadnje pike.

To noto je ameriško zunanje ministrstvo prečitalo, proučilo in seveda prefotografiralo, nakar jo je Eisenhower ukazal vrniti Hruščevu s popolno odklonitvijo. Noto je Eisenhower zaradi “smesnih in nevarnih trditvev” smatral za “nespremljivo”. Doslej ne pomnijo, da bi USA kdaj koli vrnila katero koli noto kateri koli državi.

V odgovoru na noto ameriško zunanje ministrstvo pravi, da je “polna lažnih obtožb; nabita z izrazi, ki so pretirani in izražajo živčno razdraženost; polna osebnih izpadov in nedopustnih groženj. Zato je ni mogoče sprejeti po sedanjih mednarodni praksi. Zato je bila odbita

no ima vsak katoličan dolžnost, da se pozitivno formira v katoliškem duhu. Cerkev zato naroča, naj mladina redno obiskuje le katoliške šole (c. 1473), kar pomeni, da je treba ustanoviti zasebne, če so državne le laične, posebno še, če so laicistične, ki so katoliškemu verskemu mišljenju pozitivno nasprotni in pogubne. Zato je svobodna šola zadeva svobode vesti in nasprotovanje svobodni šoli, nasilje nad vestjo. Svobodna šola je le izraz svobode mišljenja in vesti, ki je osnovna človekova svoboda.

Zato je povsem umljivo, da vse resnično svobodne in demokratične države svobodne šole in univerze priznavajo in celo podpirajo. Preveč bi bilo podajati statistike. V znanstveno tako napredni državi kot je USA je 1146 univerz in visokih šol zasebnih in le 641 državnih. Od 145 tehničnih visokih šol je 134 zasebnih in le 11 državnih. V Angliji so vse univerze nedržavne, tudi najbolj slavni v Oxfordu (iz l. 1168) in Cambridge-u (iz l. 1224), in vse podpira država. Mala Holandska ima kalvinistično univerzo v Amsterdamu in katoliško v Nymwegnu. V Belgiji se odlikujeta dve zasebni univerzi: lovanjska (iz l. 1426) in bruseljska. In tako nepregledna vrsta. Na drugi strani pa je dejstvo, da vse totalitaristične države popolnoma zatro vse zasebno šolstvo. Tako ga v nobeni komunistični državi ni, tudi pri nas doma ne. Rosenberg in Mussolini sta učila isto totalitaristično doktrino. Zadnji je dejal: “Totalna in integralna vzgoja italijanskega človeka pripada e-

ter jo mora ameriško veleposlaništvo v Moskvi vrniti sovjetski vladi.”

Ameriško zunanje ministrstvo je tudi objavilo, da je “tragično, da sovjetski vojaški despotizem podpira nasilje za dosego ciljev rdeče Kitajske. Sovjetsko stališče je smešno in nevarno.”

Z direktno odklonitvijo sovjetske note je ameriško zunanje ministrstvo z osebnim pristankom Eisenhowerja povsem jasno pokazalo, da izgublja potrpežljivost s komunistično taktiko govorjenja o miru in istočasnega ščuvanja na vojno. V zadnjih tednih je ameriška zunanja politika začela spreminjati svojo taktiko. Po hodnikih zun. ministrstva se je začelo javno trditi, da je treba vse sovjetsko manevriranje gledati samo v eni luči: neizprosno sovraštvo Moskve proti USA in vsemu svobodnemu svetu in želja po dosegu edinega cilja, svetovne nadvlade komunizma. Dolga leta je Washington hotel, vsaj navidez, če že ne v resnici, igrati odkrito, se pravi, resno jemati sovjetske predloge in na vse tudi resno odgovarjati. S tako politiko je USA vedno hotela puščati odprta vrata za mirno reševanje mednarodnih sporov.

Ena posledic take politike so bila odprta vrata za sovjetsko komunistično propagando. Drug rezultat take politike pa je bilo uspavanje neopredeljenih držav, da je sožitje med komunizmom in svobodnim svetom možno.

Prvi preobrat ameriške zun. politike do Moskve je bil Eisenhowerjev odgovor na prejšnjo noto Hruščeva, v kateri je ta “predlagal” Washingtonu, naj zmanjša napetost na formoškem področju s tem, da umakne svoje sile s Formoze. Eisenhower je prekinil z običajnim diplomatskim odgovarjanjem, ko je naravnost povedal Hruščevu, da “ne soglašam s Vašim mnenjem o vzroku nevarnosti na Daljnem vzhodu...”, da “se je vojaška akcija rdeče Kitajske začela tri tedne po Vašem obisku v Pekingu...”, da “nobena obratna trditvev ne more spremeniti tega dejstva...” (da

Zasedanje OZN

Za trinajsto zasedanje Glavne skupščine ZN v New Yorku je bil izvoljen za predsednika zasedanja libanonski delegat Malik. Malik, zvest pristaš zapadnih sil, je zmagal nad kandidatom Arabske lige, sudanskim zunanjim ministrom Magubom, s 45 proti 31 glasovom. Malika so podprle USA, večina latinsko ameriških držav in velik del zapadnoevropskih in azijskih držav. ZSSR in njen blok prvotno nista podpirali Maguto, pač pa češkega kandidata

“dinole državi” (2. marca 1928). Vsako svobodni šoli nasprotujoče zadržanje je izraz totalitarističnega duha in zato v bistvu nedemokratično.

Razlogi, ki jih navajajo te dni zoper svobodne univerze, so vsi prazni. Gotovo je, da zasebne univerze s plemenito tekmo mnogo pripomorejo ne le k višji znanstveni ravni, ampak tudi k večji resnosti in vestnosti v študiju in raziskovanju. Intelektualni in moralni nivo tistih, ki bodo zasedali vodstvena mesta v državi in narodu, se dviga in to pomeni neprecenljivo dobro za družbo. Strah, da bi zasebne univerze ostajale na nižji stopnji, ni utemeljen. Sicer pa nihče ne odklanja v tem neke državne kontrole nad njimi, in seveda tudi nad državnimi.

To, kar danes demokratični krogi v Argentini zahtevajo, je minimalno: samo možnost obstoja in delovanja univerz, brez finančnih bremen od strani države in le v njeno korist. Upanje je, da bodo s to osnovno zahtevo končno vendarle uspeli. Če pa ne, bodo spet zmagale totalitaristične, laicistične, reakcionarne sile. V tem primeru bi argentinska demokracija zadobila globoko rano, ki bo na njej dolgo krvavela, če ne izkrevavela. Kajti terti rani bodo sledile druge in končno smrt. Iz vsega pa je povzeti še nauk, kako usodno je, če krščanska država nima močne krščansko-demokratske stranke, ki bi mogla uveljaviti resnično svobodo duha proti laicistični tiraniji vseh stopenj in vrst. I. L.

hoče namreč USA preprečiti nasilje) in da “obžalujem, ko moram reči, da v Vašem pismu ne vidim nobene možnosti za odstranitev nevarnosti, pač pa Vaše trditve služijo samo ambicijam mednarodnega komunizma.”

Ta odgovor Eisenhowerja dokazuje, da se je USA odločila odkrito in brezobzirno boriti se proti moskovski propagandi.

V tej luči USA tudi gleda na vprašanje Formoze in bližnjih otokov. V USA trdijo, da ni glavno vprašanje, če ti otoki pripadajo kitajski celine, pač pa če celina pripada komunistom.

Kitajski nacionalisti so dolgo trdili, da ti otoki s Formozo vred spadajo k celine. To je bilo takrat, ko so še imeli v oblasti celino. Danes celino kontrolirajo komunisti, ki jih večina sveta smatra za uzurpatorje. Zato morajo nacionalisti obdržati sleherni otoček, ki ga morejo, za poznejšo ponovno osvojitve celine.

Nekateri ameriški zavezniki kritizirajo tako gledanje Washingtona. Pekinški režim ne smatrajo za nekaj začasnega in dajejo za vzgled komunistični režim v Rusiji. Zlasti Anglija je mnenja, da se za Quemoy ni vredno boriti in da so komunistične zahteve do tega otoka utemeljene. Uradno tega mnenja Anglija ni povedala samo zato ne, ker se boji, da bi komunisti izkoristili tako priliko potem za okupacijo Hongkonga. Anglija danes samo sprašuje USA, zakaj se ni borila za nacionalistične Kitajce v letih 1947-48, ko bi še mogla rešiti vso kitajsko celino. Toda takrat so zahodni zavezniki, vključno Anglija, verjeli kitajskemu komunistom, da so gibanje notranjega agrarnega značaja, ne pa del mednarodnega komunizma.

S spremembo svoje politike do komunizma, ki jo spremlja vojaška pripravljnost, pa se je USA postavila na naslednje stališče v tem problemu: Če bi priznala Peking pravico kontrole obalnih otokov, bi mu s tem priznala pravico kontrole celine. Tega pa USA danes noče več storiti.

Noseka. V zadnjem trenutku pa je sovjetski blok podprl Magubo, da bi zrušil zapadnega kandidata Malika, toda se mu tudi ta manever ni posrečil.

Sovjetski delegat Gromiko je na prvem zasedanju predložil v razpravo sovjetske predloge o problemih vseмирskega prostora in prenehanju z atomskimi poskusi. Zapadni delegati so nastopili proti obravnavi teh predlogov, ker se razgovori o istih problemih vodijo že med prizadetimi velesilami.

Poseben odbor, ki se bavi s predloženo

IZ TEDNA V TEDEN

V Washingtonu bodo imeli januarja meseca prihodnje leto na obisku argentinskega predsednika dr. Arturja Frondizija. Že sedaj v severnoameriški prestolnici izjavljajo, da bo izmenjava misli o političnih in gospodarskih vprašanjih med obema predsednikoma mnogo doprinesla k še tesnejšim in še bolj prijateljskim odnosom med Severno Ameriko in Argentino ter ostalimi južnoameriški državami.

Demokratski guverner države New York Averel Harriman je izjavil, da je demokratski stranki predložil, naj bi bil predsedniški kandidat te stranke pri prihodnjih volitvah biv. predsednik Harry Truman.

V Washingtonu je bila 23. in 24. t. m. konferenca zunanjih ministrov ameriških držav.

Angleški maršal Montgomery bo prestopil v katolicizem. To bo storil verjetno v najkrajšem času, ko bo obiskal papeža Pija XII v Vatikanu. Z njim ga namreč družijo že večletno osebno prijateljstvo. Maršal Montgomery je sin protestantskega pastora.

V Kielu je bil letošnji kongres nemške krščanske demokratske stranke. Na njem je bil znova soglasno izvoljen za predsednika stranke za naslednji dve leti dosedanji predsednik kancler dr. Konrad Adenauer. Dr. Adenauer je predsednik nemške krščansko-demokratske stranke že od leta 1950 naprej. Prebegi intelektualcev iz vzhodne

Francija v boju z alžirskimi uporniki

Francija se bliža odločilnemu dnevu 28. septembra, ko se bo moralo francosko prebivalstvo v matični državi ter francoski koloni in domačini v francoskih kolonijah izreči za novo De Gaulleovo ustavo ali proti njej. De Gaulle je prepotoval vse francoske kolonije in skoro vso Francijo in propagiral svoj ustavni načrt. Vsem kolonijam je dal svobodo, da še naprej ostanejo povezane s Francijo ali pa se izrečejo za samostojnost. Samo Alžir je tudi De Gaulle zadržal kot neločljivo celoto z evropsko Francijo in ga tudi on smatra za francosko ozemlje. Za Alžir se razteza saharaska puščava z bogatimi petrolejskimi vrelci.

Alžirski uporniki so poostri bili borbo proti francoski nadvlasti. V Alžiru so na dnevnem redu napadi na francoske vojske in civiliste, na vojaške konvoje in železnice. V Francijo so uporniki poslali na stotine saboterjev, ki so pogнали v zrak petrolejske naprave, plinarne, železniške ture, napadajo policijo in postavljajo dinamitne bombe na javnih prostorih. Uporniki so izvedli atentat tudi na De Gaulleovega informativnega ministra Soustelle-a, ki pa je ušel kroglijam. Pretekli ponedeljek so namestili pognati v zrak tudi Eifelov stolp sredi Pariza, pa peklenjski stroj ni deloval.

V Kairu se je medtem ustanovila uporniška vlada, ki jo sestavlja tudi šest ministrov, ki jih ima zaprte francoske policija. Vlado štiti Nasser, ki ji je dal tudi vsa potrebna sredstva za borbo proti Franciji. Uporniško vlado so pohitele priznati Združena Arabija, Arabija, Jordanija, Irak, Maroko, Tunis in Libija. Francija je zagrozila vsem državam, ki bi priznale uporniško vlado, da bo smatrala to njihovo dajanje za “neprijateljsko”. Uporniška vlada je stopila v Kairu v stik tudi z ameriškim in britanskim veleposlanikom, da bi tudi od USA in Anglije dobila priznanje. USA in Anglija uporniške vlade ne nameravata priznati, Zahodna Nemčija pa je še predno so uporniki stopili v stik z njenim diplomatskim zastopstvom v Kairu, napadla uporniško vlado, in ji očita da je pod vplivom komunistov.

nimi načrti posameznih delegacij, ki naj pridejo v obravnavo pred glavno skupščino, je odobril ameriški predlog, naj Glavna skupščina ZN tudi letos opusti razpravo o vprašanju članstva rdeče Kitajske v ZN in izгона nacionalistične Kitajske. Sovjetski blok pa s podporo nevtralnih držav nadaljuje s poskusi, da bi to vprašanje letos prodrlo v Glavno skupščino.

Nemčije v zahodno Nemčijo so iz dneva v dan večji. V zadnjem času je zbežalo iz sovjetske zone v svobodno Nemčijo zlasti veliko zdravnikov. Komunistične oblasti so v skrbeh, da bo zdravstvena služba resno ogrožena, če se bo beg zdravnikov v zahodno Nemčijo nadaljeval v dosedanjem obsegu. V zadnjem času je prebežalo v Zahodno Nemčijo iz sovjetske zone v Nemčiji 813 zdravnikov, 115 lekarnarjev, 2390 učiteljev, 200 profesorjev in 200 dijakov. Komunistični politbiro je začel zdravnikom obljubljeni razne ugodnosti samo, da bi jih odvrnil od pobege. Tako med drugim, da bodo smeli imeti privatne ordinacije in podobno.

V Španiji je biv. kolumbijski diktator Gustav Robert Pinilla izjavil, da se bo oktobra meseca vrnil v Kolumbijo. Sedanja kolumbijska demokratska vlada nima ničesar proti njegovi vrnitvi.

V Rokavskem prelivu in na Atlantskem oceanu so velike letalsko-pomorske vaje oboroženih sil zahodnih demokratskih držav.

V Budimpešti lovijo še kar naprej sodelavce svoj čas usmrčenega predsednika vlade med zadnjo madžarsko revolucijo Imre Nagyja. V zadnjem času so imeli zopet proces proti štirim Nagyjevim sodelavcem. Obsodili so jih na večletne zaporne kazni.

Tito bo v kratkem zopet obiskal svojega diktatorskega tovariša Naserja v Kairu.

OB 90. LETNICE I. SLOVENSKEGA TABORA V LJUTOMERU

Ko smo že sredi priprav za čim dostojnejšo proslavo 40. letnice osvoboditve slovenskega naroda izpod avstro-ogrške jarma, je prav, da segamo nazaj v slovensko narodno in politično preteklost ter se ustavimo ob zgodovinskih važnih dogodkih, ki so bistveno vplivali na nadaljni narodni in politični razvoj našega naroda ter močno krepili njegovo odporno moč za silovito borbo za goli obstoj v nadmočnem nemškem vladajočim slojem in njegovim načrtnim raznarodovalnim sistemom.

V Svobodni Sloveniji z dne 11. t. m. smo pisali o stoletnici prenosa sedeža lavantinske škofije iz št. Andraža na Koroškem v Maribor. Poudarili smo izredno važnost tega Slomškovega dejanja za utrjevanje narodnostnega čuta pri štajerskih Slovencih.

Po tem za Slovence važnem dogodku so se tedaj v Avstriji dogajale važne stvari. Avstrijska vojska je bila na bojišču poražena, nezadovoljstvo narodov z nasilnim absolutizmom je bilo vedno večje. Cesar je bil prisiljen, da je 20. oktobra 1860 objavil novo ustavo. S podelitvijo ustavnih svoboščin so dolgo zatajevane težnje avstrijskih slovenskih narodov po enakopravnem postopanju z njimi bruhnile z vso silo na dan. S temi pa se je povečala tudi še bolj nadutost vladajočega nemškega sloja. Tako je cesarjev minister Schmerling izdano ustavo kmalu prikrojil tako, da so po njej imeli odločilno besedo povsod nemški graščaki in nemško liberalno meščanstvo po mestih. Ti elementi so na Spodnjem štajerskem začeli silovito sramotilno gonjo proti škofu Slomšku, ker je z vso verno pospeševal slovenske ljudske šole v svoji škofiji. Škof Slomška so ti napadi boleli. Pa ni izgubil poguma. To vidimo iz njegovega pisma, ki ga je pisal 1. avgusta 1862 svojemu prijatelju Bleiweislu. V njem med drugim pravi: "Vi, prijatelj, ne veste kake nadloge pri nas imamo, vendar zaupam, da nas ne bodo potlačili: za temo se nadjam luči". Ta luč je pozneje res prišla, toda veliki slovenski škof-prosvetitelj je ni več videl, kajti že 24. septembra istega leta je umrl. Slovenski narod je svojo hvaležnost Slomšku izkazal z veličastnim pogrebom. Pozneje je naš narod pokopaval s takimi častmi in tako veliko udeležbo samo svoje največje sinove. Po mariborskem mestnem pokopališču se je tedaj prvič razlegala slovenska žalostinka "Blagor mu". Peli so jo pevec čitalniškega pevskega zbora.

Ko so se pogrebi razšli, je grobnica, v katero so spustili krsto s Slomškoviimi ostanki, ostala še nekaj časa odprta. Tedaj se je zgodilo nekaj nezavestnega. Na pokopališču je pridrvela skupina nemških podivjancev, se ustavila pred odprto grobnico ter začela vanjo pljuvati na krsto s Slomškovim truplom. Med tem je divje vpila: "To imaš sedaj, ti slovenski svetnik".

Te stvari omenjamo zato, da pokažemo, kako daleč je šel bes in sverstavo nemških šovinistov proti Slovencem.

Niti pred veličastjem smrti se ni ustavil! Slovencem tedaj življenje v Avstriji pač ni bilo lahko. Zapostavljanje in prezir na vsakem koraku. Zato je čisto razumljivo, da so porabili prvo priložnost, ki se jim je ponudila ter so na yes glas povedali nemškimi oblastnikom, da zahtevajo za svoj narod svobodo in enakopravnost. Še več: Po letu 1848 je v tistih letih povzdignil znova svoj glas tudi za Zedinjeno Slovenijo. Za združitve vseh Slovencev. Poudarjamo: Slovencev in ne kakih štajercev, Korošcev, Kranjcev ali Primorcev, kakor je nemški gospodovalec vso zgodovino delil Slovence, samo, da bi pri njih zamoral željo po politični združitvi v združeno Slovenijo. Vse to se je zgodilo leta 1868.

Tega leta je bil namreč v Ljutomeru I. slovenski tabor. Pripravili so ga slovenski rodoljubi pod predsedstvom odvetnika dr. Ploja. Njemu so poleg krajevnih rodoljubov pomagali še med drugim dr. Zarnik, dr. Raič, dr. Razlag in dr. Jože Vošnjak. Poročilo o njem je pa za mariborski Slovenski narod napisal tedanji urednik tega lista Josip Jurčič.

Tabor je bil dne 9. avgusta omenjenega leta. Graško cesarsko namestništvo zanj ni dalo dovoljenja zaradi točke Zedinjena Slovenija, ki je bila na sporedu. Prireditelji tabora so se nato obrnili na dunajsko vlado ter so pri njej dovoljenje dobili. Udeležba na taboru je bila za tedanje razmere na Slovenskem ogromna. Nad 7.000 moč, žena, fantov in deklet je z velikim odobravanjem spremljalo ter poslušalo govore dr. Razlaga, dr. Zarnika, dr. Raiča, dr. Vošnjaka in dr. Vsa njihova izvajanja so izvenela v eno samo zahtevo: Svoboda in pravica za Slovence. Slovenski jezik mora priti v državne urade in v vse šole.

Z nepopisnim navdušenjem je zbrano ljudstvo odobrilo resolucije I. slovenskega tabora. Poudarjalo je, "da tukaj zbrani slovenski narod soglasno izreka, da v §. 19 državnih osnovnih postav ne najde poročstva za ohranitev in gojitve svoje narodnosti, dokler ne bo slovenski jezik na Slovenskem izključno uradni jezik in dokler se ne bo v ta namen uradnikom na Slovenskem neodlogoma določil rok, in sicer pol leta, do katerega morajo znati slovensčino v besedi in postavi; dokler ne bo cerkvena vlada na Slovenskem uradovala v slovenskem jeziku in se ne bodo v bogoslovnicah predmeti, kateri se sedaj nemško predavajo, slovensko razlagali; dokler ne bodo ljudske šole popolnoma slovenske in ne bo v srednjih šolah učni jezik slovenski (nemški jezik ostane učni predmet); dokler se ne združijo Slovenci v zedinjeno Slovensko z narodno upravo; dokler se ne bodo iz deželnega zaklada štajerskega v razmerju števil Slovencev in njihovih prispevkov ustanovljali, podpirali in vzdrževali slovenski zavodi, na primer slovenske realne, gospodarske šole; dokler ne bodo dotedanemu paragrafu 19 izvršilne postave

ter dejansko vpeljane in dokler se ne bode posameznim deželam dala večja samoupravna oblast."

Za tedanji čas na Slovenskem so bile to kar radikalne zahteve, ki jih je zatirani slovenski narod naslovil na avstrijsko nemško oblast. Ob njih se je kot prebudil iz težkega sna. Po vsej deželi je šel glas o mogočem taboru. Ljudje so začeli samozvestno dvigati glave in ponavljati zahteve ljutomerskega tabora na vseh poznejših zborovanjih. Kako velik je bil odmev dogodka v Ljutomeru med ljudmi, najbolj potrjuje še večja udeležba na drugem slovenskem taboru, ki je bil že 6. septembra istega leta v Zalcu in se ga je udeležilo 15.000 ljudi.

Tema taboroma so pozneje sledili še drugi. Za njimi je bila pozneje po Slovenskem še cela vrsta drugih narodnih in verskih manifestacij, pozneje tudi

OBISKI ŠKOFA DR. ROŽMANA V AVSTRIJI

V Svobodni Sloveniji smo nedavno poročali, da je škof dr. Gregorij Rožman po mogočem vseslovenskem romanju v Lurdu preko Pariza in Švice odšel v Avstrijo. Tokrat je obiskal tudi svojo ožjo domovino: Koroško. Med bivanjem v Celovcu je bil gost tamošnjega škofa dr. J. Koestnerja.

Kamorkoli je na Koroškem prišel škof dr. Rožman, povsod so bili njegovega obiska veseli. Pa naj so bili to slovenski duhovniki, ki delujejo v dušnem pastirstvu v tej deželi, ali begunci v taborišču Spittal ob Dravi, ali pa domačini.

V svoji rojstni župniji v Šmihelu je bil na obisku dne 18. avgusta. Čeprav je bil to delavnik, ga je pred cerkvijo v jutranjih urah pričakovalo veliko ljudi. Domačini so mu postavili pred cerkvijo slavolok z napisom "Dobrodošel vladika, v rojstni župniji", domači pevski zbor mu je zapel v pozdrav lepo pesem. V imenu pliberške dekanije je izrekel pozdravni govor prošt Trabesinger. Škof je imel nato mašo za žive in mrtve sorodnike ter farane in za rajnega župnika Piceja, ki je nedavno umrl, a je pred smrtjo ponovno vabil škofa, da bi prišel na obisk v domači kraj.

V govoru je škof dejal, kako ga je Božja Previdnost vodila po svetu. Omenjal je svoje poti po Severni Ameriki, obiske v Kanadi in Južni Ameriki ter v posameznih evropskih državah. Priznal je, da je pri tem vedno želel, da bi pred smrtjo še enkrat videl domači kraj.

ZGODBA DANAŠNJIH DNI

Nekaj iz pisma iz Kanade

Oni dan sem srečal mladega rojaka. Imela sva priliko, da sva se odkrito pogovorila. Na vprašanje, kako je zadovoljen v Kanadi in kako mu gre, je začel pripovedovati.

"Prav za prav sem razočaran. Kanada ima vsega, le tri stvari ji manjkajo: Sadje nima okusa, rožice so brez vonja in ljudje brez človeške topline. Ko sem prvič prišel k Slovencem v Kanadi so

napopov slovenske mladine, organizirane v Orlu in Sokolu. Ko je pa trpljenje slovenskega naroda, med prvo svetovno vojno prišlo do vrhunca, se je slovenski narod znova združil ter krivičnim nemškimi oblastnikom ponovil svoje narodne zahteve v tako odločni obliki, da ni bilo prav nobenega dvoma več, da jih slovenski narod ne bi bil voljan z vsemi sredstvi tudi uveljaviti. V Avstriji teh slovenskih narodnih zahtev ni bilo mogoče doseči, pač se je to zgodilo, ko je Avstro-ogrška leta 1918 ravno zaradi krivice, ki jih je delala slovenskim narodom, razpadla. Na njenih razvalinah so potem nastale narodne države posameznih slovenskih narodov, ki so si začeli z lastnimi močmi graditi lepšo in srečnejšo bodočnost. In med temi je bil tudi slovenski narod, ki je svojo svobodo oklical na mogočem zborovanju 29. oktobra 1918 v Ljubljani.

Dalje je naglašal, da je človeško življenje polno težav, križev in nevarnosti, da človek izgubi vero. Zato je vse naprosto naj ohranijo največji zaklad, ki ga imajo, svojo vero, ker le po veri bo srečno njihovo časno in večno življenje. Po maši je škof na pokopališču obiskal grobove svojih staršev ter šmihelskih dušnih pastirjev, nato je pa prebil dalj časa v razgovoru s svojimi sorodniki. Odšel je z njimi tudi na njihove domove.

Na Tirolskem je bil en teden na obisku pri Msgr. dr. Jožetu Jagodcu v Ainetu, kjer so ga domači posebno prisrčno pozdravili na posebni akademiji s pevskim zborom in godbo. Nič manj prišrčen ni bil sprejem v Anrasu, kjer je škof po drugi svetovni vojni živel nekaj časa kot begunec. V pridigi se je škof domačinom topla zahvalil za vso njihovo naklonjenost in pomoč, ki so jo pred 13 leti nudili slovenskim beguncem.

Vse te obiske je Prevzvišeni napravil na Koroškem in Tirolskem v drugi polovici meseca avgusta. Dne 2. septembra se je z g. Nacetom Čretnikom iz Pariza ter Alojzijem Žitkom in Kalifornije odpeljal iz Celovca proti Linzu, kjer je v Astenu obiskal veliko begunsko taborišče, v katerem vodi dušno pastirstvo za slovenske rojake g. dr. Ferdinand Kolednik.

Po obisku v tem taborišču se je preko Münchena odpeljal v Pariz, nato je pa odšel zopet v Lurd na svetovni Marijanski kongres.

me takoj označili za komunista. Toda komunist nisem; kapitalist pa kot vidite tudi ne morem biti. Prepričan pa sem, da je stara miselnost, zaradi katere so po drugi vojni mnogi zbežali od doma preživeti in ni za današnje čase. Tu je razlog, da se mi največji, ki smo zrastle v sedanji Sloveniji ne moremo živeti v skupnosti s t. zv. novimi, ki so zbežali pred komunizmom.

Zakaj sem odšel od doma sam prav ne vem. Doma imamo lepo posestvo, ničesar nam niso vzeli in nismo bili nikdar preganjani. Imel sem dobro službo in še celo službeni avtomobil mi je bil na razpolago. Moja mama je bila vedno verna, še danes hodi v cerkev in bo hodila. Jaz tega nisem delal. Od doma me je zvalila ameriška propaganda. Poslušal sem radio New York, kjer so pripovedovali, da n. pr. slab zidar zasluži \$3.00, dober celo \$5.00 na uro in da dela kolikor ur hoče na dan, da avto stane \$1.500.00 in podobno. Sedaj vidim, da je vse to temeljito drugače in kako trdo je treba delati za dolar.

Zavest, da ne vem, zakaj sem zapustil urejeno življenje na lastni zemlji, mi napravlja tavanje po svetu brezciljno. Nikjer nisem doma in ne vem za kaj in za koga bi živel in delal. Nimam prave družbe, ne razvedrila. Šel sem nekajkrat v slovensko cerkev in na slovenske plesse. Pa sem prenehal, ker mi ne ugajajo ne prostori ne organizatorji večerov.

Verjetno se bom vrnil; vem, da se mi ne bo ničesar zgodilo, le mama me bo okregala. Preden pa bom odšel domov, bi pa še rad videl Alasko in južno Ameriko."

Ko sva se razšla, sem imel vtis, da sem govoril z odkritim človekom. Verjetno sem mu in sem o njegovi življenjski zgodbi razmišljal.

Fant se še ni dokopal do spoznanja, zakaj je zapustil domovino, kjer vladajo komunisti, dasi je v zgodbi sam povedal, česa išče na tujem: okusa sadja, dehtenja rožic in človeške topline — ljubezni. Tega je pogrešal doma, pod komunisti, zato je odšel na tuje. In z (Nadaljevanje na 3. strani)

ARGENTINA

Argentina preživlja težke čase, zaradi napovedi vlade, da bo izvedla v celoti določilo sedaj veljavne ustave, ki govori o svobodi pouka, ter tudi določil Listine o človeških pravicah Organizacije Združenih Narodov. Proti svobodi pouka se je namreč dvignilo vse, kar ne mara, da bi poleg državnih univerz mogle obstojati še privatne univerze. V tem pogledu so bili v svoji kampanji posebno siloviti levičarski elementi: socialisti in komunisti, tem so pa sledili vsi ostali, ki zagovarjajo laične šole ter so znani poborniki laicizma. V zadnji številki smo poročali o mogočem zborovanju za svobodni pouk v Argentini v Buenos Airesu ter o ponovni izjavi predsednika republike dr. Frondizija, da je odločen zagotoviti svobodni pouk v republiki.

Da ne bi javnost ostala pod vtisom zborovanja za svobodni pouk, ki se je odlikovalo po svoji resnosti ter redu in disciplini, je Argentinska vseučiliška federacija z raznimi drugimi ustanovami, med temi so bili tudi nekateri delavski sindikati in politične skupine, priredila prejšnji petek veliko zborovanje proti svobodnemu pouku, ki je bilo tudi na Kongresnem trgu. Kat. dnevnik "El Pueblo" je o zborovanju zapisal, da je imelo komunistično in protivladno obeležje. Na častni tribunni so bili med drugimi nekateri sindikalisti, ki so znani po svojem filokomunističnem nastopanju. Posamezni govorniki so zahtevali razveljavitev čl. 28 v sedaj veljavnem vseuč. zakonu, ki daje možnost za ustanavljanje privatnih univerz. Vlado so napadali, da je vprašanje svobode pouka vrgla med ljudstvo samo zato, da bi prikrija svoje načrte, s katerimi da hoče zadovoljiti severnoameriške ter angleške kapitalistične monopolne. Po končanih govorih so zborovalci šli v sprevedu na Majski trg. Nosili so razne napise ter vzklikali "Frondizi, ne bodi klerikalec. Od svojega brata (dr. Risieri Fr., rektor buen. univerze, levičar, op. ur.) se uči in brani državno univerzo", dalje "Aj, aj, aj, ostavka Mac Kay (min. za vzgojo in pravosodje, op. ur.) itd. Ko šli mimo poslovnih prostorov kat. dnevnika "Pueblo" ter inf. dnevnika "La Prensa", so divje vpili proti obema listoma. V okno palače dnevnika "La Prensa" so zagnali tudi kamen ter v njem razbili šipe. Pred vladno palačo so zažgali dve lutki, ki naj bi predstavljali predsednika dr. Frondizija.

Med tem, ko je bilo zborovanje na Kongresnem trgu, je imel v kongresni-palači burno sejo poslanski klub večinske intrantsgentne radikalne stranke. Na sestanku je bilo navzočih 74 poslancev, razpravljali so pa o kritičnem čl. 28 vseuč. zakona. 49 poslancev se je izreklo za to, da čl. 28 razveljavijo, ostali so bili proti. Za razveljavitev čl. 28 se je izjavil tudi opozicijski klub ljudskih radikalov. Za glasovanje pri razpravi o tem vprašanju v plenumu poslanske zbornice je večinski klub dal svojim poslancem proste roke.

Med tem je pa Argentinska vseučiliška federacija ponovila svojo grožnjo da bo zasedla vse univerze, če vlada do 23. sept. ne bo objavila zakona o razveljavitvi čl. 28. Objavili so tudi za nekatere profesorje, ki so zagovorniki svobodnih univerz, da ne bodo dopustili, da bi nastopali na drž. univerzi. Hočejo dobiti tudi izjavo v tem pogledu od min. za narodno obrambo ing. Gabriela del Mazo, ki leži bolan na svojem stanovanju. Po vsej sili so hoteli k njemu na stanovanje, da bi ga "zaslišali". Ko jim njegov osebni tajnik tega ni dovolil, so bučno protestirali.

Med številnimi stavkami, ki smo jih imeli zadnji čas v Argentini, sta javnost najbolj prizadeli stavka zdravnikov ter poštarjev. Med tem, ko zdravstvene ustanove sedaj že redno poslujejo, pa stanje na pošti še dolgo ne bo povsem urejeno. Kako velike motnje lahko povzroči popolna stavka na poštah v večmilijonskem mestu, kakršno je Buenos Aires, najbolj zgovorno potrjuje sedaj stanje na glavni pošti v Buenos Airesu, kjer se je med devetdnevno stavko nabralo za razdelitev nad 12 milijonov pisem. V pristanišču je ležalo 12.000 vreč pošte, ki so jo pripeljale v Argentino ladje iz Evrope in Severne Amerike, na letališču Ezeiza je pa čakalo na odvoz 2.000 žakljev s pošto. Ko so prejšnji teden poštarji obnovili delo, potem ko je narodni kongres sprejel zakon o povišanju plač poštne osebe, so objavili, da bodo potrebovali mesec dni, da bodo ogromno količino zastale pošte odbrali ter dostavili naslovnikom. Prvenstveno bodo odbirali letalsko pošto.

UGOTOVITVE ATOMSKE KONFERENCE

Pet tisoč atomskih znanstvenikov iz 69 držav na svetu je končalo dva tedna trajajočo "Atomsko konferenco" v Ženevi, na kateri so se pogovorili, da bodo še naprej delali skupno za odkritje doslej še neznanih skrivnosti atoma. Francoski predsednik konference Francis Perrin je v svojem zaključnem govoru predlagal, naj bi bila naslednja taka konferenca zopet leta 1962. Prva je bila leta 1955.

Na zasedanjih so prečitali ok. 2000 znanstvenih poročil. Vseh sej je bilo 77. Na njih so objavili številne podatke, ki so bili doslej tajni za mnoge znanstvenike, še več pa jih bodo objavili v znanstvenih revijah v posameznih državah.

Mnogi so se pritoževali, da je bila konferenca preštevilna, vsi pa so menja, da je bila uspešna. Sir John Cockroft, britanski atomski znanstvenik, je konferenco označil za "bogato pojedino, morda preveč bogato." Po njegovem mnenju bo konferenca imela ogromen učinek za nadaljni razvoj atomske energije.

Na konferenci so v glavnem razpravljali o problemu kontroliranja energije, ki se sprošča v jedrni eksploziji, kakor v atomski bombi ali ki nastaja v termonuklearni združitvi kakor v vodikovi bombi. Vsi znanstveniki so namreč mnenja, da svetovne zaloge naravnih goriv morejo zadostovati pri sedanji potrošnji še za 50 do 100 let, nakar bo človeštvo pri sedanjem naraščanju resno ogroženo zaradi pomanjkanja goriva, če prej ne bo uspešno uporabljalo atomske energije za svoje vsakdanje potrebe.

Na konferenci so ugotovili, da se je zlasti po letu 1955 izredno razvilo načrtovanje in graditev atomskih energetičnih postaj.

Ugotovili pa so tudi, da še niso našli dokončne rešitve problema odstranjevanja smrtonosnih in neizogibnih radioaktivnih odpadkov iz atomskih postaj, dalje da še malo vedo o nevarnih učinkih radioaktivnega izžarevanja, da pa je bilo mogoče to izžarevanje že uspešno uporabiti v medicini, industriji in botaniki.

Presenečenje je bilo podrobno francosko poročilo o možnosti povečanja učinkovitosti urana 235 kot goriva in kot eksplozivna za atomsko bombo. Mnenja pa so vsi znanstveniki bili, da bo še minilo precej časa ali pa da se morda nikdar ne bo zgodilo, da bi človek mogel povsem varno kontrolirati silo vodikove bombe in tako pridobivati neomejene količine energije iz vode, s čimer bi bil tudi v veliki meri varen pred smrtonosno radioaktivnostjo atomskih energetičnih postaj.

Ameriški znanstveniki so bili mnenja, da jim bo mogoče v desetih letih doseči nepretrgano termonuklearno verižno reakcijo. S tem bi se vsaj teoretično, če že ne praktično, približali uporabi vodikove energije. Naslednji korak bi bila kontrola sile te verižne reakcije, tehnično najtežji korak, ki pa bi se mogel uresničiti v naslednjih desetih letih.

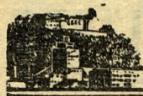
Spolšno mnenje je bilo, da ima atomska energija (eksplozija atoma) — ki že producira elektriko v Angliji, USA in ZSSR — zagotovljeno bodočnost.

Stroški atomske energije bodo skoro gotovo v najkrajšem času izenačeni s stroški pridobivanja energije iz naravnih goriv — v Angliji po izjavi Cockrofta že leta 1963 — in bodo postali še manjši, ko se bo tehnika še zboljšala, cena urana pa znižala.

USA in ZSSR že izdelujeta atomske ladje — ZSSR je objavila podrobne podatke o svojem atomskem ledolomilu Leninu — toda Anglija se je odločila, da "počaka in vidi". Atomska letala so še sanka bodočnosti, ki pa so uresničljive po poročilih ameriških znanstvenikov.

Atomskega goriva je za ves svet dovolj za dolga stoletja. Največji problem bo odstranjevanje smrtonosnih radioaktivnih odpadkov iz atomskih postaj in to še dolga desetletja. V ZSSR jih v jeklenih zabojih zakopavajo globoko v zemljo, USA in Anglija pa jih v drobljenih količinah v jeklenih zabojih potaplja v globine oceanov.

Na konferenci so tudi ugotovili, da še ne poznajo vpliva radioaktivnosti na dednost. Sovjetski znanstveniki so trdili, da morejo že najmanjše količine radioaktivnosti kvarno vplivati na dednost, ameriški pa so bili nasprotnega mnenja. Vsi so bili mnenja, da je mogoče radioaktivnost uporabljati v prid človeštva zlasti v medicini in botaniki. Dosegli so že velike uspehe v radio - izotopskih diagnozah jeter, ledvic in srčnih boleznih in pri nekaterih vrstah zdravljenja raka. Švedski znanstveniki pa so dokazali, da je mogoče z radioaktivnostjo gojiti nove vrste rastlin, dosegti obilnejše žetve in odpornejše rastlinstvo proti mrčesu.

Novice iz Slovenije

Odborniki Okrajnega ljudskega odbora Kranj so na nedavnem sestanku razpravljali med drugim tudi o razvoju turizma in gostinstva na Gorenjskem. Navajali so, da bodo menda do konca petletnega načrtnega obdobja vložili v gorenjsko gostinstvo 1647 milijonov dinarjev investicijskih sredstev, v turizmu pa 817 milijonov. Od tega bodo porabili za gradnjo novih in obnovo starih hotelov kar 1144 milijonov dinarjev, za gradnjo žičnice pa 430 milijonov. V poročilu o tem govorjenju in načrtovanju je celo komunistični list sam zapisal, "da so to ogromna sredstva in vprašanje je, če so to sploh upravičena realna pričakovanja, ker da ni nobenih posebnih zagotovil, da bodo ta sredstva dejansko na razpolago". List dodaja, da bi bilo bolj smotno vložiti več sredstev in dela v boljše izkoriščanje sedanjih zmogljivosti. Na Gorenjskem je namreč turistična zmogljivost izkoriščena samo 20%. Jugoslovansko povprečje je še slabše in znaša samo 15.2%.

Vsi diktatorski režimi so zagovorniki najstrožjega centralizma in unitarizma. Zlasti še komunistične diktature, kjer je centralistično vodstvo izpeljano v vse podrobnosti. Ker pa ljudje vsak centralizem težko prenašajo, komunisti ljudi varajo z nekakim prenašanjem kompetenc na krajevne oblasti, svoje propagandiste pa v posebnih kurzijah seznanjajo med drugim tudi z "demokratskim centralizmom". Tak tečaj je bil nedavno v okviru mladinskega izobraževalnega centra pri centralnem komiteju Ljudske mladine Slovenije v Bohinju. Pristostvovalo mu je pa 53 mladih komunističnih izbrancev.

Elektrotehnična tovarna "Iskra" v Kranju ima v načrtu, da bo letos izdelala 250.000 električnih števec, torej dnevno poprečno 800. Nedavno so imeli v tej tovarni slavnost, ko je po tekočem traku stekel milijonski elektroštevček, ki je bil izdelan v 10 letnem obstoju te tovarne.

V **Radencih** se neprestano pritožujejo, ker ne morejo dobiti kreditov, da bi izboljšali strojne naprave za črpanje mineralne vode v Boračevem. Delavci morajo delati v zelo slabih higienskih pogojih ter so že higienske in gradbene inšpekcije prepovedale delo v tem obratu. Podjetje pa kljub temu dela naprej. Za letos ima v načrtu, da bo na črpalo 16 milijonov steklenic mineralne vode. Povpraševanje po tej mineralni vodi je vedno večje ter je potrošniki ne dobijo zadosti niti v Ptujju, Mariboru in drugih slovenskih mestih. V Mariboru so leta 1949 prodali 210.000 steklenic radenske mineralne vode, lani pa že nekaj nad en milijon. Pa bi prodali še enkrat toliko steklenic, samo, če bi jih imeli. Ljubljana dobi iz Radencev letno samo pol drug milijon, rada bi pa dobila 5 milijonov steklenic, v Zagreb po-

ZGODBA DANAŠNJIH DNI

(Nadaljevanje z 2. strani)

njim toliko drugih mladih ljudi. Komunisti duhovno ubijajo slovensko mladino. Komunistični človeka najprej izvotli in ga potem pustijo duhovno praznega, tudi, če mu napolni želodec in ga dobro oblečena postavi v lepo stanovanje. Materialistični sadovi komunizma (tudi med katoličani se dobe "znanstveno" navdahnjeni ljudje, ki te sadove v nebo poveljujejo) nimajo okusa, ker v teh delih ni duše, ker se teh del drži sovraštvo in kletve in solze ter kri. In komunistične cvetke: njih obljube, njih načela, njih cilji in ideje? Vsaka kopriva ima lepši vonj kot to komunistično cvetke. In človeška toplina? Sovraštvo so oznanjali že zdavnaj pred revolucijo: — rop, požig, umor! Kako naj taki bogovi prinesejo na svet človeško toplino?!

Dela komunizma nimajo okusa, ne privlačnega vonja in ohlajajo ozračje vse notri do človeških src.

To je odgovor, zakaj beži toliko mladine izpod komunizma. Da je taka mladina na tujem izgubljena za slovenstvo in za Boga je več kot jasno, če se ji mi ne bomo znali približati, če ji mi ne bomo znali ali mogli dati, česar zaman iščejo na tujem. Dobro je, da vprašamo sami sebe:

Ali rastejo naša dela iz duha krščanskega prepričanja ali samo iz materialistične poželjivosti? Ali naša načela še razširjajo prijeten vonj krščanskih idealov? Ali je v nas še kaj tople ljubezni do bližnjega ali je edino gonilo naših odnosov — dolar? Od odgovora na ta vprašanja je odvisna usoda mnogih: starih, novih in najnovejših slovenskih naseljencev."

šljejo vsako leto do tri milijone steklenic, prosijo pa še za enkrat toliko, pa jih ne morejo dobiti. Izvoz radenske mineralne vode se je v zadnjih letih zelo povečal tudi v inozemstvo, t. j. od prejšnjih 100.000 steklenic na 1,2 milijona steklenic. Mineralno vodo izvažajo zlasti v Italijo, Avstrijo, v zadnjem času pa tudi v Venezuelo. Z modernizacijo strojnih naprav bi lahko takoj dvignili proizvodnjo mineralne vode od 16 milijonov steklenic na 25 milijonov steklenic. Pa tega ni in ni mogoče doseči. Preveč načrtov in preveč gospodarjev, nikjer pa ne prave odgovornosti.

Cerkev v Hrastovljah je znana po svojih lepih gotičnih slikah. Zato je Svet za kulturo in prosveto sprejel odločbo o njenem zavarovanju.

Lesene pragove na železniški progi med postajama Zalog in Ljubljana so zamenjali s pragovi iz prednapetega betona. Sedaj nameravajo s takimi pragovi zamenjati že zastarele pragove na vsej progi od Ljubljane do Zagreba.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

KONCERT FRANJE GOLOB (dvorana na Charcas 1155) se bo začel točno ob 18. uri in prošimo vse, da zasedejo svoja mesta še pred to uro. Ob 20. uri je v isti dvorani že druga prireditev. Dohod od dvorano je najbližje z oglja Avenida Sta Fe, višina 1100, od koder je eno kvadro na desno po ulici Cerriro. Najbližja podzemna postaja je Uruguay ali pa Tribunales.

Tisti, ki so si rezervirali vstopnice, jih naj dvignejo do petka 26. tm. zvečer. Na dan koncerta se bodo vstopnice prodajale pri vходу v dvorano eno uro pred začetkom.

"Zapad in vzhod" je bil naslov predavanja, ki ga je imel g. Ruda Jurčec v soboto 20. IX. 1958. na prosvetnem večeru Društva Slovencev. Predavatelj je razčlenil zadnje svetovne dogodke in zlasti pojasnil vzroke sedanjega razvoja dogodkov v arabskem svetu. Omenil je, da ima ta razvoj svoje korenine v turškem cesarstvu in v angleškem netenju arabskega nacionalizma (Laurence) med prvo in drugo svetovno vojno. Potem se je predavatelj dotaknil tudi sedanje napetosti okoli Formoze. G. Jurčec se je za njegova izvajanja toplo zahvalil kulturni referent Društva Slovencev g. Lojze Horvat. V debati je predavatelj pojasnil še nekaj vprašanj, ki zadavajo sedanjo napetost med zapadom in vzhodom.

OSEBNE NOVICE

Pred nedavnim se je vrnil v Buenos Aires naš rojak g. Jože Ludvik, ravnatelj ene največjih južnoameriških papirnic in kartonaz Scholnik. V nekajmesecnem študijskem potovanju je obiskal najvažnejša tovrstna podjetja v Severni Ameriki ter Evropi. Potovanje je izrazil tudi za kratek obisk domovine.

G. Andrej Krečič, šef tehničnega oddelka imenovanega obrata, pa je odpoštoval pretekli teden v Severno Ameriko, kamor ga je poslalo podjetje Scholnik, da preuči delovanje najmodernejših strojev v kartonazah in papirnicah.

LANUS

Mladinski dan v Lanusu

Lanuški fantje in dekleta so priredili na prvi pomladni dan svojo prireditev. Prvi dan pomladi je padel tudi na nedeljo. Prireditelj je trajala ves dan. Privabila je mnogo ljudi, ki so skušali pokazati, da cenijo napore mladine in ji hočejo dati poguma in žele mnogo uspehov.

Cerkvena slovesnost je bila ob 11. uri dopoldne. Iz Adroguaja je prišel univ. prof. dr. Filip Žakelj, ki je imel slovesno sv. mašo, med katero je imel tudi nagovor na mladino in vse navzoče. Med sv. mašo je mnogo mladine pristopilo k obhajalni mizi.

Popoldnaska prireditev je bila na športnem prostoru, ki je bil ves okrašen in v slovenskih ter argentinskih zastavah. Malo pred 4. uro se je začel izvajati program in sicer sta najprej nastopili moštvi odbojki iz San Justa in Morona. Zmagali so Sanjuščani z rezultatom 2:0. Tekma je bil zelo živahna in so se "navijalci" obeh moštev tudi dobro uveljavili.

Na telovadišču so začeli nastopati naj-

Izvršni svet LRS je objavil uredbo o potrjevanju šolskih učbenikov in priročnikov, ki določa, da mora vse učne knjige in skripta, ki jih uporabljajo v osnovnih in srednjih šolah potrditi Svet za šolstvo LRS. Za izvajanje te uredbe je bil že tudi izdan pravilnik, ki onemogoča stalne ponatise knjig. V primeru, da bi bilo treba zaradi spremenjenega učnega načrta spremeniti učbenik, a spremembe ne bi dosegale ene tretjine obsega učbenika, bodo spremembe izdali kot posebno prilogo, pri ponovni izdaji učbenika pa jih vstavili na ustreznega mesta. Potrditev učbenika bo veljala pet let in če ga v tej dobi Svet za šolstvo ne bi razveljavil še za dobo naslednjih pet let.

Med Bledom in Lescami so čez Savo Dolinko zgradili nov most.

Kot posledica visokih cen za teleta v lanskem letu se je število goveje živine v novomeškem okraju znižalo za skoro 6.000 glav. Za 1 kg žive teže so lani za teleta plačevali celo po 210 dinarjev.

V Murški Soboti bo 1. oktobra začelo poslati okrožno sodišče. Dosedaj so morali ljudje hoditi na okrožno sodišče v Maribor.

Na proslavi 40 letnice

osvoboditve slovenskega naroda nastopijo tudi naši združeni pevski zbori pri petju slovenske himne "Naprej zastava Slave" in pri petju argentinske himne. Pevski zbor "Gallus" je dal za to proslavo na razpolago vse svoje moči. Njegov mešani, ženski in mladinski zbor bo nastopil z najlepšimi slovenskimi pesmimi. Sodeloval bo tudi znani moški kvartet "Vasovalci".

Proslava bo v nedeljo 19. oktobra popoldne v dvorani kolegija Sagrado Corazon de Jesús, c. Hipólito Irigoyen 4350, v Buenos Airesu. (Blizu postaje podzemne železnice Rio de Janeiro).

Prava narodna zavednost in slovenska čast zahtevata, da se vsi udeležimo te proslave!

Slovencev v Lanusu. Svoja poročila so hmbfzmbzr za čf xvbks mb mb mb mb podali g. Lužovec Janez, predsednik, Jan Maks, tajnik, in Rome Jože, blagajnik. V novi odbor so bili izvoljeni: gg. Lužovec Janez, g. Jan Maks, g. Rome Jožef, g. Šmalc Ludwik in g. Jemec Stane.

ADROGUE

Na svete Roze dan smo bili navzoči v semenišču, kakor je to že tradicija, pri vzhodni liturgiji. G. dr. Pavle Krajnik je opravil svete obrede. Kasneje nam je v dvorani govoril o vzrokih ločitve vzhodnih kristjanov od Rima, kakor jih oni navajajo. Pred in po predavanju je bogoslovski zbor zapel štiri-glasni spev iz vzhodne liturgije.

Takoj naslednji dan smo doživeli drugo veselo presenečenje: obiskali so nas Vasovalci in nam z lepim petjem slovenskih narodnih pesmi pričarali košček domovine. Požrtvovalne pevce, člane pevskega zbora Gallus, je pozdravil rektor semenišča dr. Gnidovec in se jim obenem zahvalil za dar, ki so nam ga prinesli, — našo pesem.

Kvartet je izvajal naslednji program: Fantje so prot vasi šli, Jaz pa vem kako, Uthnil je škranjčka glas. Ob večer. ni uri, Pisal sem belo pisemce, Pred mojo kajžo, Vinček, oj vinček moj, Kje je moj mili dom, Bratci veseli vsi, Jaz pa moj glažek se rada imava.

Ploskanja po vsaki pesmi ni manjkalo, na koncu pa kar ni hotelo ponehati. V splošno zadovoljnost so pevci še dodali: Žabe.

Naslednjo nedeljo nas je pa obiskal g. Ivan Hočevar, ki nam je več kot eno uro igral na kitaro slovenske melodije, za kar smo se mu oddolžili z dolgim ploskanjem.

Taki dnevi ustvarjajo v nas zvezo s tistim svetom in tistimi ljudmi, med katerimi je naše pravo mesto: Slovenci in Slovani. Obenem so pa priča dobrote in naklonjenosti teh, ki nam take dneve pripravljajo, za kar se jim tu prav lepo zahvaljujemo.

SLOVENC I P O S V E T U

KANADA

Predsednik NO za Slovenijo in SLS dr. Miha Krek je prišel 31. avgusta t. l. iz Clevelanda v Toronto, kjer je bil pri vseh romarskih pobožnostih, ki so jih imeli ameriški Slovenci v cerkvi Marije Pomagaj, nato je pa na povabilo gostoljubne Ambrožičeve družine ostal pri njej nekaj dni na odhodu. To priložnost je g. dr. Krek izkoristil za razgovore s prijatelji in somišljeniki krščanske demokracije o svetovnem položaju ter o delu slovenskega političnega predstavništva v svobodnem svetu. Ob odhodu je dr. Krek obljubil, da bo to jesen še prišel na obisk k Slovincem v Kanado. Župnija Marije Pomagaj v Torontu je v zadnjem času dobila tretjega slovenskega duhovnika. Je to lazarist Fran Sodja, ki je povojna leta preživel doma pod komunisti. Rdeči nasilniki so ga stalno preganjali ter je pet let prebil tudi v komunističnih zaporih. Ko se mu je ponudila prva priložnost za odhod v svobodo, jo je izkoristil ter končno prišel v Kanado.

V letošnjem lurskem letu so ameriški Slovenci priredili 31. avgusta veliko romanje k Mariji Pomagaj v Torontu. Po prihodu v Toronto in pozdravu s torontskimi Slovenci ter po večerji so imeli še isti večer v cerkvi prvo romar-

ske pobožnost. Župnik dr. Kolarič je v cerkvenem nagovoru poudarjal pomen nadnaravnih prikazovanj v Lurdu. Naslednji dan — v nedeljo — so imeli romarji tri nagovore, v prvem je kaplan J. Kopač omenjal simbolični pomen lurskega studenca, v drugem je Franc Sodja govoril o Lurdu in pokori, tretjo pridigo je pa imel župnik dr. Kolarič o Lurški Gospe in rožnem vencu.

Po popoldanskih petih litanijah je bila v dvorani Marijanska akademija, katere se je udeležil tudi predsednik NO za Slovenijo dr. Miha Krek. Zbrani rojaki se ga toplo pozdravili. Glavni govornik na proslavi je bil ing. Jože Sodje iz Clevelanda, nato je pa clevelandski pevski zbor Slavček izvajal koncertni spored. Prvi del sporeda je obsegal Marijine pesmi, v drugem delu so bile klavirske točke otrok-izvajali so jih trije Zupanovi in Vesna Zavetti, zadnji del sporeda so pa obsegale narodne in umetne pesmi. Pevski del koncerta je naštudiral pevovodja Miodrag Savernik, glasbene točke pa gđc. M. Sodja.

Hranilnica in posojilnica pri slovenski fari v Toronto e avgusta meseca praznovala eno leto svojega delovanja. V tem času se je ta denarna ustanova vsled svoje solidnosti med rojaki zelo uveljavila, kar najbolj potrjuje dejstvo, da sedaj šteje že 200 članov. Denarni promet Hranilnice in posojilnice je v prvem letu znašal nad 12.000 dolarjev. Od tega je bilo dohodkov Dol. 8670.94. Hranilnica in posojilnica dela po geslu: Ne delamo za dobiček, tudi ne zato, da bi delili darila, ampak zato, da pomagamo.

VSAK TEDEN ENA

V DOLINCI PRIJETNI JE LJUBI MOJ DOM...

Anton Martin Slomšek

V dolinci prijetni je ljubi moj dom, nikoli od njega podal se ne bom; pod lipo domačo najrajši sedim, v domačem veselju dovoljno živim.

Le išči si sreče, prijatelj, drugje, al' misliš dobiti na tujem je kje? Veliko nekteri je hodil po svet, nazadnje proti domu odbrnil se spet.

Glej rožce domače najlepše cveto, in pitčki domači najslajše pojo. Prijatljji domači so milga srca, ljubezem, zvestoba le biva doma.

Doma preživeti si dneve želim, umreti se tudi doma ne bojim, v domači gomili se spava sladko, mi bratci, sestrice rahljajo zemljo.

12. OKTOBRA OB 17. URI
GALLUSOV
KONCERT
DVORANA YAPEYU 132

EL TURISTA

je naslov zanimivi ilustrirani reviji, ki je začela izhajati v španščini v Buenos Airesu, na finem ilustracijskem papirju kot mesečnik. Izdaja jo založba Turis. Lastnik in direktor revije je g. Janez Peršuh, sin pok. Ivo Peršuha, znanega slovenskega organizatorja in javnega delavca.

Na naslovni strani je objavljen atomium, simbol sedanje mednarodne razstave v Bruslju. V uvodu poudarja izdajatelj revije, da je njen edini namen širiti turistično zavest ter pospeševati turizem in svetu odkrivati argentinske naravne lepote. Pravi, da je v tem pogledu v tej deželi že veliko zamujenega. Revija bo dalje prinašala vse, kar so novega storili v pogledu turizma v svetu. Napoveduje tudi angleške izdaje. V teh bodo angleško govoreči svet seznanjali z argentinskimi turističnimi zanimivostmi in velikimi kulturnimi ter gospodarskimi prireditvami.

Nato se pa vrste članki, ki prikazujejo svetovno razstavo v Bruslju, govore o Švici, o obletnici letalske družbe Braniff, o vtisih iz Španije, o nemških univerzah in inozemskih študentih, o prenočiščih za mladino, o spominu na londonski stolp, o novi brazilski prestolnici Brazilia, o turistični sezoni leta 1958 v Mar del Plata, o novi dobi argentinskega civilnega letalstva itd.

Revija je lepo urejena ter ilustrirana s številnimi slikami. Direkcija in uprava revije je Av. Belgrano 887/4 p., Buenos Aires, Argentina.

Naročnina za 12 rednih števk in 6 prilog je \$ 100.—, samo za 12 števk brez prilog \$ 50.— in samo za 6 prilog brez rednih števk tudi \$ 50.—. Za oktober bo redna številka imela prilogo, ki bo posvečena Franciji. Priloga bo stala \$ 10.—.

G. Janezu Peršuhu ob izidu 1. številke turistične revije čestitamo ter mu želimo pri tem delu veliko uspehov.

Pet let je sicer kratka doba, prinese pa včasih prav občutne spremembe. Ko sta brata Krištof pred petimi leti začela opozarjati rojake na važnost naložbe prihrankov, je mnogo nejevernih Tomazev zmajevalo z glavo, kot da Slovenci in Lurški Gospe in rožnem vencu. Po popoldanskih petih litanijah je bila v dvorani Marijanska akademija, katere se je udeležil tudi predsednik NO za Slovenijo dr. Miha Krek. Zbrani rojaki se ga toplo pozdravili. Glavni govornik na proslavi je bil ing. Jože Sodje iz Clevelanda, nato je pa clevelandski pevski zbor Slavček izvajal koncertni spored. Prvi del sporeda je obsegal Marijine pesmi, v drugem delu so bile klavirske točke otrok-izvajali so jih trije Zupanovi in Vesna Zavetti, zadnji del sporeda so pa obsegale narodne in umetne pesmi. Pevski del koncerta je naštudiral pevovodja Miodrag Savernik, glasbene točke pa gđc. M. Sodja.

Hranilnica in posojilnica pri slovenski fari v Toronto e avgusta meseca praznovala eno leto svojega delovanja. V tem času se je ta denarna ustanova vsled svoje solidnosti med rojaki zelo uveljavila, kar najbolj potrjuje dejstvo, da sedaj šteje že 200 članov. Denarni promet Hranilnice in posojilnice je v prvem letu znašal nad 12.000 dolarjev. Od tega je bilo dohodkov Dol. 8670.94. Hranilnica in posojilnica dela po geslu: Ne delamo za dobiček, tudi ne zato, da bi delili darila, ampak zato, da pomagamo.

PROMET SRL, cap. 100.000.—, 25 de Mayo 533-3°. Buenos Aires, T. E. 31-6435.

RADIJSKA
PROPAGANDA
OGLASI

TABOR
VIAMONTE 448 - T. E. 31-4462

PROSPEKTI
KATALOGI
LEPAKI

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Agent. vlada je z družbo CADE, v kateri je zastopan inozemski kapital in ki dobavlja električni tok Bs. Airesu in večini mest na področju Vel. Bs. Airesa, sklenila dogovor, da bo z njo ustanovila novo družbo, v kateri bo poleg inozemskega kapitala zastopana tudi Argentina s svojim kapitalom. Proti temu sporazumu se je dvignil občinski odbor buenosaireske občine, ki si lasti pravico do vseh industrijskih naprav družbe CADE. Nekateri občinski odborniki so mnenja, da je proti družbi treba vložiti tožbo. Vlada pa je poslala narodnemu kongresu zakonski predlog, ki določa, da preide proizvodnja električne energije na področju Vel. Buenos Airesa na državo. Narodni kongres tudi naproša za odobritev dogovora med državo in CADE za ustanovitev nove električne družbe, ki bo prevzela elektrarno od CADE in bo v njej zastopana tudi država.

Skupina britanskih finančnikov je ponudila argentinski vladi kredit 50 milijonov funtov šterlingov za nabavo različnih industrijskih naprav za črpanje petroleja ter strojev za električne centrale. Argentinska vlada je ponudbe sprejela.

Predsednik argent. Industrijske banke dr. Rogelio Galarce se mudi kot posebni odposlanec predsednika dr. Frondizija v Parizu. Njegovi razgovori s francoskimi finančniki dobro napredujejo ter je pričakovati, da bo v najkrajšem času podpisal sporazum, ki bo omogočil francoskemu kapitalu sodelovanje pri gospodarski obnovi Argentine. Glede še visečih finančnih vprašanj med Argentino in Francijo — to je predvsem vprašanje industrij, ki so pripadale koncernu Bemberg, pa jih je Peronov režim zasegel — je dr. Galarce dejal, da je pooblaščen izjaviti francoskim oblastem, da bo argentinska vlada vlo-

žila svojo najboljšo voljo, da bo v najkrajšem času našla odgovarjajočo rešitev za zakonite interese, ki so v vprašanju. Sodijo, da se bo to zgodilo na enak način, kot je to napravila argent. vlada s podjetji DINIE in družbo CADE.

Posebni odposlanec predsednika dr. Frondizija Antonio Sastre je v Venezueli podpisal sporazum, po katerem bo Venezueli vsako leto prodala Argent. petrolejski družbi — YPF — neprečiščene petroleja za 10 milijonov dolarjev. Za prodani petrolej bo Argentina odprla pri svoji Centralni banki Venezueli tekoči račun za 10 milijonov dolarjev, ki jih bo imela Venezuela na razpolago za nakup raznega blaga v Argentini. YPF se je obvezala, da bo od Venezuele prejeti petrolej na domačem trgu prodajala tako, da Venezuela ne bo škodovana pri svojih dosedanjih odjemalcih v Argentini.

PO ŠPORTNEM SVETU

Argentinski prvak v boksu welter kategorije je ponovno postal Cirilo Gil. Premagal je dosedanega prvaka Martiniana Pereyra v osmem krogu s tehničnim knock-outom. Mestni zdravnik, ki je nadziral borbo, jo je prekinil, ker je Martiniano Pereyra zelo krvavel. Cirilo Gil je vse kroge vodil s precejšnjim naskokom točk.

V prvem kolu prvenstva Italijanske nogometne lige je Triestina v Milanu izgubila z Milanom 0:2; prvak Juventus je neodločeno s Spalom 1:1. V angleški ligi vodi Bolton Wanderers pred Arsenalom. V Franciji pa so kar tri moštva na prvem mestu: Racing, Reims in

Strasbourg. Podoben položaj je v Španiji, kjer vodijo Atletico Bilbao, Betis in Real Madrid.

Na igrišču kluba Gimnasia in Esgrima je bil lakhoatletski miting "Pomlad". Na tem srečanju je bilo postavljenih nekaj prav dobrih rezultatov. Tako je E. Helf postavil nov arg. višek v metu krogle s 16,02. Isti tekmovalci je pred tednom izenačil prejšnji rekord R. Scaraffia 15,59. E. Balducci pa je postavil nov arg. in južnoameriški višek na 2000 m v času 5 m, 27 s 2/10. J. Ruc in E. Kreuz pa sta preskočila s palico 3,70 m.

Na svetovnem prvenstvu v dviganju uteži, ki je v Stockholmu, vodi ZSSR z 38 točkami, slede ZDA z 29, Iran in Italija s 13.

Prvenstvo A.F.A. (Arg. Nog. zveze): San Lorenzo, ki je v Rosario izgubil z Rosario Central 1:2, je moral prepustiti vodstvo Racingu. Ta je premagal Lanus s 4:0. Velez Sarsfield, v katerem igra E. Batagelj, sin slovenskega stonaseljenca, se v zadnjih tekmah precej slabo drži. Prejšnjo nedeljo je izgubil s Central Cordoba v Rosario s 2:5 in je zdrknil na 14 mesto.

Argentina si je že priborila eno prvo mesto v načinu igre — frontón español — z baskovsko žogo na tekmah za svetovno prvenstvo v Biarritzu. Igralec Setter in Gonzalez sta premagala Urugvajca Cevija in Tellechea s 30:5.

DRUŠTVENI VESTNIK

Mladinski odsek Društva Slovencev se toplo zahvaljuje gospodu Marianu Dragu Šijancu za velikodušno darilo 1.000,- pesov, ki jih je poklonil za mladinski fond.

Odbor Društva Slovencev sporoča, da je zapadel v plačilo že 50. posmrtninski prispevek. Zato prosimo, da vsi člani čimprej vplačajo v društveni pisarni prispevke za naslednje 3 smrtne primere, odnosno urede svoje obveznosti tudi za nazaj, v kolikor še tega niso storili, bodisi glede posmrtnine ali članarine.

LOJZE NOVAK

izključno zastopstvo

BUMAR, S. R. L.

Avda de Mayo 302 - T. E. 658-7083

Ramos Mejia

nudi slovenski skupnosti po najboljših cenah — tudi na dolgoročno odplačevanja — najbolj električne hladilnike, televizijske aparate, pralne stroje, štedilnike, radijske aparate, kolesa, električne črpalke za vodo, ventilatorje, šivalne stroje in vse druge potrebščine za dom.

PRIDEM TUDI NA DOM. Klicati T. E. 658-7083 ali osebno v trgovini.

SLOVENSKA MLADINA!

Naš družabni večer, združen z visokim obiskom iz domovine, bo v soboto 4. oktobra v ciudadelski dvorani.

Opozarjamo, da so vstopnice že na razpolago. Vse prav lepo vabimo na ta prijetni večer. Pohitite, ker je zanimanje veliko.

Smeh — zabava — dobitki!

Vabita SDO in SFZ

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 5824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 571282

OBVESTILA

Bojevniki — društvo slovenskih protikomunističnih borec v Argentini bo priredilo v nedeljo 28. septembra t. l. na Pristavi v Moronu spominsko proslavo padlim žrtvam Turjaka, Jelendola in Grčaric.

Začetek točno ob 9,30 s sveto mašo, potem spominski govori, recitacije in petje. Vljudno vabljeni vsi rojaki, posebno še člani.

Posebnost v programu koncerta, ki ga pripravljajo "Gallus" za 12. oktober, bo drugi del, kjer so uvrščene naše narodne pesmi, tokrat pretežno šaljivega in veselega značaja.

Opozarjamo že sedaj, da bo vsak udeleženec koncerta dobil brezplačno spominsko brošuro, ki jo bo zbor izdal za svojo desetletnico. Na več kot 30 straneh bo poleg koncertnega programa z besedilom izvajanih pesmi tudi vrsta zanimivih člankov (s slikami) o zborovem desetletnem delu.

Za koncert bodo že v prihodnjih dneh vstopnice (po 20, 15 in 10 pesov) v prodaji v Dušnopastirski pisarni na Ramon Falconu 4158 in pri g. S. Lipušku v San Justo. Nabavite si jih čimprej. Ev. druge predprodajalce bomo še objavili.

Dekleta, v nedeljo 5. oktobra po mladinski maši v Slovenski hiši bomo imeli redni sestanek posvečen naši domovini. Odbor SDO vabi vsa dekleta, da z udeležbo pokažejo ljubezen do svoje domovine.

Fantje SFZ imajo svoj redni mesečni sestanek v nedeljo 5. oktobra po dopoldanski sv. maši v Slovenski hiši na R. Falconu 4158. Na sestanku bo zanimivo predavanje g. Miloša Stareta. K udeležbi lepo vabi Odbor.

Obveščamo vse fante in dekleta, ki se nameravajo udeležiti mladinske prireditve in opravljajo pobožnost peterih prvih sobot, da bo v soboto 4. oktobra sv. maša v ciudadelski cerkvi pol ure pred prireditvijo, t. j. ob 18.30.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

Z namenom, da podpre revne rojake v njihovih materialnih potrebah in pomnoži v naši skupnosti smisel za krščansko dobrodelnost

vabi Vincencijeva konferenca

pri Slovenskem dušnem pastirstvu na svoj

DRUGI DOBRODELNI DAN

ki bo v NEDELJO, 5. OKTOBRA v prostorih "SLOVENSKE HIŠE" na Ramon Falconu 4158, Buenos Aires

Ker še vedno držijo Kristusove besede: "Kar ste storili najmanjšemu izmed vas, ste meni storili," smo prepričani, da bo odziv velik in udeležba na prireditvi polnoštevila.

Vsem našim vlagateljem in vsem morebitnim interesentom

sporočamo,

da zaradi notranje reorganizacije našega podjetja sprejemamo denarne vloge v dosedanjih pogojih, to je

na 30 o/o letnih obrestih in
na enomesečni odpovedni rok

samo do vključno 30. septembra t. l.

DAYDAM S.R.L.

Bs. As. 5. septembra 1958.

VIAMONTE 448 — T. E. 31-4462

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(104)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Otrok Bouhouhorts, ali natančneje povedano, Justin Adolar Ducente Bouhouhorts je star sedemdeset let, starček z zadovoljnimi očmi in s porednimi usti, ki se skrivajo pod temnimi brki. Bouhouhortsu, ki se je kljub starosti v Pauu krepko ukvarjal s cvetličarstvom, so dali vojni listek drugega razreda do Rima, zraven pa še navodila za hrano in stanovanje. Prvorojenec lurskega čudeža naj soobhaja slovenski dan, ko bo enajsti Pij malo Bernardko Soubirous vrstil v imenik svetnikov. Bolj slovesnega obreda krščanstvo ne pozna, kot je proglasitev svetnika, ki jo izreče namestnik božji na zemlji. O Bouhouhortsu pa so govorili ljudje, da ga je nova svetnica pred petdesetimi leti marsikdaj nosila v naročju, ker sta se družini obiskovali. Jasno, da se tega cvetličar iz Paua ne spominja točno. Ščasoma pa je mnogo povpraševanje in pripovedovanje osvežilo njegov spomin. Starček je rad govoril o glasu, o osebi in ponašanju tiste, kateri se je imel zahvaliti za čudežno rešitev in za skromen blagoslov dolgega življenja.

"Kot otrok sem imel krče in sem bil hrom, kakor ste gotovo brali," je imel navado pripovedovati. "Tedaj sta me Bernardka in njena mati mnogokrat nosili in tresli, da sem na ta način prišel k sebi. In potlej sem jo vedno videl, dokler se ni poslovila in se odpeljala v Nevers v samostan. Takrat sem bil star osem ali devet let. Bili so naši najboljši prijatelji,

tako sem slišal od svojih staršev. In tako sem po več kot sedemdesetih letih edini človek, ki sem bil v najožjem stiku z našo dobro lursko priprošnjico, ko je bila še sama na pol otrok. Obraz ljube mi je pred očmi, kakor da je pred nekaj urami odšla. Dragoceno sorodstvo Soubirousovih se ne more kosati z mano. Ti nimajo več nobene ne telesne zveze. Vse poznajo samo iz knjig, in iz pripovedovanja..."

Petdeset tisoč tujcev je prišlo v Rim k proglasitvi Bernardke svetnicam. Pripadali so štiridesetim narodnostim. Petnajsttisoč Francozov je najmočnejša grupa, kleriki in laik, med katerimi tvorijo jedro zastopniki bigorske pokrajine. Čudnega nič, da so bili vsi pozorni na njega, ki je s svojimi očmi videl Bernardko še pred velikimi februarškimi dnevi, ki je bil prvi, ki je na hitro in za stalno ozdravel v milostnem studencu. Vsi so se dremali okoli starega vrtarja iz Paua. Stotine ljudi mu je segalo v roko, da je bil ves zmeden. Predstavljalji so ga vsem mogočim svetnim in duhovnim veličinam. Monsieur Rou, francoski poslanik, se je zapletal z njim v pogovor in mu pripravil dober sedež na tribuni. In tako je sedel Bouhouhorts med veličastniki v cerkvi sv. Petra v Rimu in strmel v velikanski okrogli prostor.

Sveto leto je, trinajstdeseto v tem stoletju. Osmi december, dan Breznadež-

nega spočetja. Devet zjutraj je. Poleg Bouhouhortsu sedi prijazen in učen gospod, njegov sorojak, ki živi v Rimu. Ta mu naširoko razklada:

"Samo ob proglašenju svetnikov, dragi gospod Bouhouhorts, zagrejejo vsa veličanska okna cerkve sv. Petra z rdečim damastom, celo mala okna v kupoli, tako, da ne prodre v cerkev nobena dnevna luč. To je vtis, ki ga sicer nikdar ne doživiš. Jaz sam, ki sem že na pol Rimljan, sem se udeležil ene same kononizacije. Mislite si samo, če odštejemo zaromete, da gori tu šeststo lustrov z dvajsttisoč žarnicami, od katerih ima vsaka najmanj sto sveč. Tako sije tu milijon dvestotisoč sveč..."

Po tem zaključnem računu je statistik zmagoslavno pogledal Bouhouhortsu, ki je v potrdilo prikimal.

Prijazni rojak pa s svojimi računi še ni bil pri kraju.

"Pogledjte to ljudsko valovanje! Osemdeset tisoč ljudi more sprejeti San Pietro. Prepričan sem, da jih je danes za 10 tisoč več. Pri tem je treba računati, da mora biti sredina precej na široko prazna, za pot Njegove svetosti. Vsi kardinali ga bodo spremljali. Samo nekaj slavni imen naj vam povem: Gasparri, Granito di Belmonte, Pacelli, Marchetti, Nadškofov in škofov vam nihče ne bo znal povedati po imenih. Stoosemajst je vseh. Kaj pravite k tej mogočni sliki, gospod?"

"Veličastna slika," odvrne Bouhouhorts.

"In kako morate biti ponosni vi, spoštovani gospod! Kot deček ste bili v najožjem odnosu s Soubirousovo. Videli ste njeno revščino in ubožstvo. O, gotovo se

še vsega spominjate, zakaj vtisov iz mladosti ni lahko pozabiti..."

"Teško življenje je bilo," je vzdihnil starček odkrito.

"In zdaj ta kras, ta blesk," klepeta prijazne. "Blesk, ki ga cel svet ne premore. In štiriinpetdeset let po smrti! Kaj je poleg tega vladar, predsednik ali diktator! To pride in zgine. Kaj ostane? Ime v orumenelih knjigah zgodovine. Pomislite, gospod na našega Napoleona III. Nič bolj majhnega ni, nič bolj smešnega, kot mogočnik, ki nima več moči in ne more nikomur več škodovati. Mogočnikova smrt je njegov dokončni poraz. Z velikimi duhovni je že boljše. Toda, če govorimo domače, nič ne presega trnjeve karijere, ki vodi v nebesa. Se vam ne zdi, gospod Bouhouhorts?"

Bouhouhorts prikima in strese z glavo, s čemer ne izreče nobene dokončne sodbe o tej stvari.

Že se oglašijo srebrne trobente. Sedia gestatoria s papežem je zanihala skozi prehod. Okrog njega švicarska garda, garda plemičev, maestri di camera, škrlatno rdeči sediri, advokati konsistorija v črnem zametju, prelati signature in penitenciariji z dolgimi, okrašenimi palicami. Prijazni rojak je staremu vrtarju iz Paua vse pojasnjeval in tolmačil. Z neutrudljivim gledanjem je poizkusil pregledati množico.

Papežev tron so namestili globoko v apsidi pod Bernijevo Glorio. Šestnajst kardinalov je posedlo na obe strani. Na stopnico k nogam so sedli prelati dvora. Bouhouhorts ni zvedel samo vseh imen, temveč tudi pomen vzvišenih dogodkov, ki so se pričeli počasi odvijati. Črna postava se je približala tronu Njegove

Svetosti, pokleknila in pričela recitirati lat. besede. To je advokat konsistorija, ki je kot zastopnik klientinje vodil proces za kanonizacijo Bernardke Soubirous. Ta proces se vleče že desetletja, kjer se je elementom pritrjevanja in zanikanja pridružil še čas, ki je kot voda delil pravo od nepravega. Med zbranimi advokati konsistorija se nahajata tudi eden, ki v razpravah procesa zastopa nasprotno stališče, stranko dvomečih, zavoljo česar ga vulgarno imenujejo tudi "advocatus diaboli". Bernardka ni advokatu diaboli pripravila nič manjših težav, kakor nekoč cesarskemu državnemu pravniku Vitalju Dutouru. Še mrtva je odvracala trdovratno vsako možno zavijanje. Z njenim truplom se se v pričetku godile čudovite stvari. Ko so jo četrti dan po smrti nesli k počitku v kapelico svetega Jožefa, ni kazala, kljub dolgi, razdirajoči boleznini, nobenega znaka trohobe in duha, ob vrščih nohtov so strmeče priče mogle videti nežno barvo otroškega življenja. Devetintrideset let pozneje je sodišče, ki je vodilo beatifikacijo, prišlo v Nevers, odprlo grobnico, truplo pregledalo in preiskalo. Več zdravnikov, m. nj. ur. mestni zdravnik, je prišlo k preiskavi. Bernardkino deklisčko telo je bilo nestrohneno, skoraj nespremenjeno. Obraz, roke, in dlani so bile bele, meso mehko. Usta so bila rahlo odprla, kakor da diha, tako, da je bilo videti blesteče se zobe. Veke nad rahlo udrtimi očmi so bile zaprte. V potezah čudodelke je še vedno počival izraz sanjavega zamaknjenja. Ostalo telo je bilo trdo in tako togo, da so ga neverske nune, ki so bile navzoče, pri uradni preiskavi, z lahkoto dvignile in ga brez poškodbe prenesle v novo krsto.